

HEPREALAIKIRJE

Ville Auvinen, TT
STI 12.2.2014

Jeesus – Melkisedekin järjestyksen mukainen ylipappi (Hepr 7–8)

13. Hepr. 7:1–14

Nyt päästään vihdoinkin Melkisedekiin. Melkisedek on arvoituksellinen hahmo, joka esiintyy Vanhassa testamentissa vain kaksi kertaa. 1. Moos. 14:17–20 kerrotaan Abrahamin ja Melkisedekin kohtaamisesta, ja Ps. 110 puhutaan messiaan pappeudesta, joka on Melkisedekin pappeutta.

Myöhemmin juutalaisuudessa, ainakin Qumranissa, Melkisedekillä oli suuri merkitys. Häntä pidettiin jopa jumalallisena olentona (11QMelchizedek (11Q13)).

Melkisedekin nimi ja tausta kertovat hänestä paljon. Kirjeen kirjoittaja tulkitsee nimen tarkoittavan ”vahurskauden kuningas” (melek = kuningas + s^edaka = vanhurskaus). Sinänsä nimi voisi tarkoittaa ”kuninkaani on vanhurskas” tai ”Sedek on kuninkaani”. Hän on Salemin (= Jerusalem), eli rauhan (Shalom) kuningas. Melkisedekin sukuluetteloa ei mainita, josta voi päätellä, että hänellä ei ollut isää eikä äitiä – tosin joissain juutalaisissa spekulaatioissa hänet samastetaan Semiin, Nooan poikaan. Hänen pappeutensa sanotaan olevan ikuista (Ps. 110), joten siis Melkisedekin täytyy elää ikuisesti.

Kohtaamisessa Abrahamin kanssa on keskeistä se, että Melkisedek siunaa Abrahamin ja Abraham antaa kymmenykset Melkisedekille. Ylempiä arvoinen – hän jolla on enemmän siunausta – antaa siunauksen alempiä arvoiselle, ja taas alempiä arvoinen maksaa kymmenykset ylempiä arvoiselle. Näin siis Melkisedek osoittautuu Abrahamia korkeammaksi.

Varsinainen vertauskohta on kuitenkin Melkisedekin ja Leevin välillä, koska koko argumentaation tarkoituksena on verrata toisiinsa kahta eri pappeutta. Mutta se, mitä on tapahtunut Abrahamille on tapahtunut Leevillekin, koskapa Leevi oli Abrahamin jälkeläinen, pojan pojan poika. Siis myös Leevi on tavallaan maksanut Melkisedekille kymmenykset ja saanut tältä siunauksen.

Sitä paitsi Ps. 110 osoittaa, että Leeviläinen pappeus ei ollut täydellistä, koska psalmi puhuu toisesta, Melkisedekin, pappeudesta. Leeviläisen tulee siis korvaamaan Melkisedekin mukainen. Ja samalla kun pappeus muuttuu, muuttuu myös laki, koska se perustuu pappisvirkaan (näin sanatarkasti j. 11). Lain muuttumisesta puhuminen ennakoii myöhemmin käsiteltävää liiton vaihtumista vanhasta uudeksi.

J

akeet 13–14 kertovat, miksi Melkisedek ja hänen pappeutensa ovat niin tärkeitä kirjeen kirjoittajalle. Varsinaisesti puhe on koko ajan Kristuksen pappeudesta, mutta hän oli Juudan sukukuntaa, ei Leevin. Jeesus ei siis voi olla vanhan lain ja liiton mukainen pappi, mutta uusi laki ja liitto tuovat mukanaan uuden, paremman Melkisedekin pappeuden, jonka mukainen ylipappi Jeesus on.

14. Hepr. 7:15–28

Nyt alkaa vertailu Kristuksen ja vanhan liiton ylipappien välillä, ja samalla uuden ja vanhan liiton välillä. Vanhan liiton pappeus perustui inhimillistä syntyperää koskevaan lain käskyyn (kr. ”lihallisen käskyn lain mukaan”), joka siis liitti pappeuden Leevin sukukuntaan. Kristuksen pappeuden perustana taas ei ole mikään ”lihallinen”, vaan ”häviämätön elämä”, sekä erityisesti Jumalan Ps. 110:ssä vannoma vala (vrt. Hepr. 6:17) – Leevin sukukunnan pappeuteen ei liittynyt Jumalan valaa. Psalmin sana, jossa asetetaan uusi pappeus, toteutuessaan Kristuksessa siis kumoaa vanhan liiton heikon pappeuden. Laki (Vanhan liitto) ei tehnyt täydelliseksi, mutta Kristuksessa me olemme saaneet parempaa – jopa täydellisyyden (Hepr. 10:14), ja nyt uskallamme lähestyä Jumalaa, mikä toteutuu konkreettisesti jumalanpalveluksessa.

Vanhan liiton pappeuden heikkoutta kuvaa myös se, että pappeja tarvittiin aina uusia, koska edelliset kuolivat, kun taas Jeesus pysyy ikuisesti. Hänen välityksellään (kauttaan), voimme nyt lähestyä Jumalaa – hän välittää (uhri)rukouksemme Jumalalle, ja lisää niihin vielä oman rukouksensa meidän puolestamme.

Vielä kirjoittaja korostaa Jeesuksen tahrattomuutta, siis synnittömyyttä. Hänkin kyllä uhrasi puolestaan rukouksia (Hepr. 5:7), mutta hänen ei tarvinnut uhrata omien syntiensä puolesta, niin kuin Vanhan liiton ylipappien.

15. Hepr. 8

Nyt päästään asian ytimeen, pääasiaan, kirjeen kristologiseen keskukseen: Jeesus toimittaa taivaallisessa pyhäkössä palvelusta. Ylipapin palvelustehtävään kuuluu uhrien tuominen Jumalalle. Mitä uhreja Jeesus tuo? Oman verensä? Kyllä, mutta sen hän on jo yhden kerran kerta kaikkiaan uhrannut. Entä sen jälkeen, kun hän nyt istuu Jumalan oikealla puolella? Hän kantaa Jumalan eteen meidän rukouksiamme, jotka ovat meidän uhrejamme ja jotka uhrataan Jeesuksen kautta.

Erämaavaelluksen telttapyhäkkö (kuten myös Jerusalemin temppelit) oli vain taivaallisen pyhäkön pienoismalli, ja niinpä myös sen pappien palvelus oli vain ”kuva ja varjo” taivaallisesta jumalanpalveluksesta.

Vanhan liiton heikkous näkyy myös siinä, että jo VT:n aikana, profeetta Jeremian kautta, Jumala lupaa uuden liiton (Jer. 31:31–34). Uutta ei tarvittaisi, jos vanha olisi riittävän hyvä. Profeetan lupaama uusi liitto on perustaltaan erilainen kuin vanha liitto. Se perustuu syntien anteeksiantamiseen ja siihen, että Jumala vaikuttaa ihmisten sydämiin.